

El paper de la Seu Vella a la CCC'07

(Tertúlia amb els Amics de la Seu Vella, Lleida, 27 de febrer de 2006, 20 h.)

Amics i amigues de la Seu Vella de Lleida,

Fa dies, potser un parell de mesos ja, que en Joan Ramon González, president d'aquesta associació, m'esperonava a participar en aquestes tertúlies vostres per tal d'explicar quin serà el paper que la Seu Vella jugarà durant la Capital de la Cultura Catalana, que l'any 2007 exercirà la ciutat de Lleida. La veritat és que hem trigat una mica en trobar el moment, però confio en poder compensar la paciència que heu tingut amb les bones notícies que sereu els primers en sentir al voltant d'allò que ens uneix en aquests moments.

Però abans d'entrar en els detalls més concrets del que ja es pot anar anunciant, m'agradaria emmarcar, primer de tot, el paper fonamental que la Seu Vella ja ha jugat en el fet que Lleida sigui Capital de la Cultura Catalana. Per això, el millor serà que us llegeixi un apartat del document amb el qual Lleida va defensar la seva candidatura, i que és el capítol en el qual explicàvem el perquè de l'any 2007:

“L’any 2007 es compliran 300 anys de la caiguda de la ciutat de Lleida a mans de les tropes de Felip V durant la Guerra de Successió. Seria set anys més tard, l’11 de setembre de 1714, quan Catalunya resta finalment ocupada i abolides totes les seves institucions pròpies. El símbol més clar d’aquella repressió, a la ciutat de Lleida, va ser l’ocupació militar de la Seu Vella.

Sent Capital de la Cultura Catalana l’any 2007, la ciutat de Lleida es convertiria en un catalitzador no tant de l’homenatge que s’ha de retre a la memòria col·lectiva de Catalunya, sinó en el reconeixement d’un poble que durant 300 anys ha lluitat per la recuperació de la seva identitat, les seves formes pròpies d’administrar-se i, sobretot, la seva llengua i la seva cultura. En aquest sentit, l’Ajuntament comptarà amb el decidit suport d’entitats arrelades, i adherides a la candidatura, com l’Associació Amics de la Seu Vella, per tal de fer d’aquesta data un fil conductor de la capitalitat cultural de Catalunya.

Lleida ha esdevingut un exemple de fermesa i la història de la Seu Vella és la història d’aquest poble:

La part més antiga de la Seu Vella respon a la poderosa penetració a Catalunya de l’arquitectura internacional del

Císter que té els seus exemplars més insignes a Poblet, a Santes Creus i a la Catedral de Tarragona. Però al conjunt lleidatà s'hi sobreposa el gòtic sobre el romànic en una successió harmònica excepcional.

L'any 882, durant l'ocupació àrab de la ciutat de Lleida, es construï el castell de la Suda, s'aixecà la mesquita i es reordenaren les defenses. Conquerida la ciutat de Lleida als islàmics i restablerta la seu episcopal, es procedí, el 30 d'octubre de 1149, a la consagració de la mesquita com a nova Catedral.

El 22 de juliol de 1203 es va col·locar la primera pedra de l'actual construcció amb l'assistència del rei Pere I, del comte Armengol d'Urgell i del mestre Pere de Coma, qui va fer la planificació general de la Seu, incloent a més del temple, el claustre i el campanar. Al cap de 75 anys s'acabà totalment el temple i s'havien iniciat les obres del claustre. La nova Seu de Lleida fou consagrada pel bisbe Guillem de Montcada el 31 d'octubre de 1278.

L'any 1707, després d'un ferotge i destructiu setge, la primera decisió de l'Exèrcit de Felip V va ser tancar i desmantellar la Catedral, ara coneguda com la Seu Vella. També van ser

arrasades totes les edificacions que havia al seu voltant, Palau Episcopal, Universitat, cases de les famílies principals i totes les que constituïen el nucli urbà fins deixar lliure el turó, i les seves pedres foren utilitzades per construir les muralles amb les que el Mariscal Louvigny manà fortificar el recinte.

La Seu Vella va ser transformada en presó i magatzems militars sota les ordres d'un poder que parlava en llengua castellana en nom d'Espanya. Aquests governador, el governador borbònic, va fer enderrocar molts edificis i va destruir una gran part del patrimoni cultural de la ciutat.

La Seu Vella, el símbol més emblemàtic de la ciutat de Lleida, va ser el mitjà a través del qual les tropes borbòniques van pressionar sobre la moral de la ciutadania. Com que els lleidatans no paraven de queixar-se sobre l'ús que se li donava a la seva Catedral, Felip V ordenà, el 5 de juny de 1746, la seva demolició dins de l'any 1747.

Per sort, Felip V va morir el juliol de 1746, i el seu successor, Ferran VI, va deturar el decret de demolició de la Seu Vella a canvi de transformar-la en caserna militar.

La ciutadania de Lleida va aconseguir salvar l'edifici més destacat de l'arquitectura medieval catalana, tot i que a canvi de la seva ocupació militar, que es va perllongar fins l'any 1948. Durant prop de tres segles, l'edifici va patir les cruents conseqüències del seu ús com a caserna militar, arquitectònica i civilment, fins al punt que el seu nom popular va passar a ser 'lo Castell'."

Aquests paràgrafs que us he llegit formen part dels arguments de pes amb els quals Lleida va defensar la seva candidatura per tal de ser Capital de la Cultura Catalana l'any 2007. És a dir, la Seu Vella i la seva història conformen un dels eixos bàsics sobre els quals dissenyem ja el projecte definitiu de la capitalitat cultural. La Seu Vella i la seva història inspiren, de fet, el nostre principal objectiu: contribuir a la difusió, us i prestigi social de la cultura i la llengua catalanes. I és que la Seu Vella i la seva història inspiren el sentit més propi de la ciutat de Lleida.

Bé, però tot això són paraules, em direu, i de ben segur que us pregunteu: com portarem això a la pràctica? Doncs, amb accions concretes, i ara us puc avançar fins a quatre, que pretenen fer de la Seu Vella protagonista de la reflexió, l'art

contemporani, la festa i la difusió externa de la principal imatge de la ciutat de Lleida.

En el terreny de la reflexió, la Universitat de Lleida prepara una acció acadèmica d'abast nacional que podria analitzar tant en els fets de 1707, i les seves conseqüències posteriors, com la vida de la Seu Vella des del punt de vista patrimonial.

L'art contemporani, al menys una de les seves formes, tindrà l'incomparable marc de la Seu Vella com a protagonista d'un espectacle de dansa contemporània que pretén escenificar el moment de la caiguda de la Seu a mans de les tropes borbòniques. Aquest espectacle està exclusivament pensat per a la seva estrena al mateix claustre del monument.

La festa i les tradicions també pujaran cap a la Seu Vella, en aquest cas de la mà d'aquesta pròpia entitat vostra, que està al darrere del projecte de fer un mercat medieval que ens ajudi a fer-nos una idea de com la vella catedral era, al seu temps, el centre sobre el qual girava la vida social de Lleida. Aquesta acció vostra podrà ser complementada amb una altra que preparen des d'una altra entitat social, els Moros i Cristians.

Moros i Cristians de Lleida, com ben bé sabeu, escenifiquen cada any la seva batalla als peus de la Seu Vella, però per l'any 2007 preparen, fora de la pròpia Festa de Moros i Cristians, una altra escenificació d'alt valor històric i simbòlic tant per Lleida com per la pròpia festa de Moros i Cristians. Es tracta de representar la boda de Berenguer IV i Petronel·la, que es va celebrar a la ciutat de Lleida l'agost del 1150, i que suposà el naixement de la Corona d'Aragó. Al mateix temps, sembla ser que aquesta boda marca també l'inici de les festes de Moros i Cristians.

I, finalment, la Seu Vella serà també protagonista d'una acció de projecció d'imatge de la ciutat fins ara inèdita: es tracta d'una pel·lícula d'animació, un curtmetratge, sobre la Seu Vella que realitzarà un director de renom internacional molt lligat a la ciutat de Lleida, amb la qual té previst participar en diferents festivals de cinema d'arreu del món.

Aquestes quatre accions concretes, tot i que la discreció al tractar-se de projectes que encara estan en fase d'estudi m'obliga a no parlar massa d'elles, es sumaran a aquelles ja habituals, per què la Seu Vella és una de les protagonistes de la forma de ser dels lleidatans i lleidatanes.

I algunes de les coses ja les veureu aquest mateix any, com és el reforç del paper de la Seu Vella dins el programa de les Nits d'Estiu, millorant la terrassa. I, per suposat, continuem oberts a qualsevol suggeriment.

Tot aquest conjunt d'esdeveniments que l'any 2007 faran molts caps girar-se cap a les pedres del monument han de servir també per tal de fixar una nova empenta ciutadana i institucional cap a l'objectiu d'aconseguir la declaració de la Seu Vella com a Patrimoni de la Humanitat. Aquesta distinció de la Unesco no vindrà sola, serà producte de la conjunció de diferents factors i en aquest objectiu ens hem d'aliar institucions i entitats.

A les institucions ens toca fer totes les inversions que ens siguin possibles en la millora i recuperació del conjunt monumental, inversions que a ben segur mai seran suficients i mai compensaran el mal que es va fer a la Seu Vella fa tres-cents anys. Són pedres que han patit l'odi i l'acarnissament. També, i potser aquest és ara com ara el meu paper, les institucions hem de preservar el paper de la Seu Vella com a escenari privilegiat dels nostres grans esdeveniments com a ciutat, i això intentem i intentarem més que mai l'any vinent.

Però a vosaltres, amics i amigues de la Seu Vella, també us toca fer un paper important i destacat, com és el de ser els principals activistes i propagandistes de tot allò que busqui prestigiar i retre homenatge la Seu Vella, des del punt de vista històric, simbòlic i cultural.

Així les coses, l'any 2007, l'any que Lleida serà Capital de la Cultura Catalana, vosaltres, amics i amigues de la Seu Vella, us heu de convertir en els principals ambaixadors de la nostra capitalitat, que tan unida està al monument que dona sentit a la vostra entitat.

Moltes gràcies per la vostra atenció, resto ara a disposició de les vostres preguntes.